

РОЗВИТОК ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ІНСТИТУТУ ТРИСТОРОННЬОГО ПАРТНЕРСТВА ДЕРЖАВИ–БІЗНЕСУ–«ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ» ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕФЕКТИВНОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми статті обумовлена тим, що держава не справляється з високою турбулентністю подій, які пов'язані з тотальними змінами в усіх сферах нашого суспільства. А оскільки держава поділена на три сектори державний – бізнес – громадянське суспільство (третій сектор), то в функції саме держави входить налагодити між зазначеними секторами ефективну співпрацю та діалог. Відтак держава має здійснювати пошук таких форм функціонування між секторами, що впливатимуть на ефективність розвитку суспільства та на економічне зростання населення, показниками якого є стабільне відтворення економіки. Оскільки форми і методи співпраці змінюються, то і змінюється категоріальний апарат який обумовлює таку співпрацю. Автором застосовувались наступні методи дослідження: аналіз і синтез, індукція і дедукція, наукової абстракції, історичного методу. Метою статті є дослідження існуючих форм співпраці трьох секторів у державі та її впливу на розвиток соціально-економічних відносин. Результатом дослідження є: поглиблення суті тристороннього партнерства держави-бізнесу-«третього сектору», опис актуальності такого партнерства в період тотального реформування економіки та імплементації кращих світових стандартів в українську економіку. Новизна полягає в обґрунтуванні етапів еволюції категорії тристороннього партнерства держави-бізнесу-«третього сектору». Автор висвітлює значимість тристороннього партнерства для розвитку ефективного суспільства на Україні, а також механізми взаємодії трьох секторів в державі, за допомогою яких можливо досягти позитивного результату при побудові ефективного українського суспільства. Тристоронній діалог між державою-бізнесом-«третьим сектором» на паритетних засадах є запорукою ефективного реформування українського суспільства. Практичне значення статті полягає у дослідженні перспектив тристоронньої співпраці та обґрунтуванні конкретних прикладів її ефективності. Перспективи подальших досліджень полягають у систематизації форм партнерських відносин та вироблення ефективних механізмів партнерства, що приведуть до підвищення ефективності держави.

Ключові слова: тристороннє партнерство держави – бізнесу – «третього сектору»; «третій сектор», соціальне партнерство, державне-приватне партнерство, ефективне суспільство.

ВСТУП

Постановка проблеми. Перехід України до інноваційної економіки пов'язаний з тотальними змінами у взаємодії всіх інститутів українського суспільства. Такі зміни зумовлюють високу турбулентність у взаємодії існуючих інститутів від неорганізованого звичаю чи традиції до множини організованих відносин, таких як сім'я, громадські об'єднання, бізнес-структури та держава. В зазначених умовах взаємодія потребує налагодження безперервного діалогу та партнерських відносин через створення нового інституту тристороннього партнерства держави – бізнесу – «третього сектору», оскільки такий підхід забезпечить максимальний економічний ефект від реформ, таких необхідних для України. У такому діалозі, на паритетній основі, існує висока ймовірність вироблення ефективної стратегії розвитку, яка врахує інтереси і потреби кожного учасника діалогу та забезпечить реальне втілення в життя розробленої стратегії.

Нова за своїм змістом та формами прояву стратегія системи функціонування новоствореного інституту тристороннього партнерства зумовлює необхідність визначення відповідного понятійно-категоріального апарату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Трипартизм як категорія, або як його ще називають – міжсекторне тристороннє партнерство, в Україні почав розвиватись, приблизно з 2010 року та розкривається у працях М. Гарвіна, В. М. Геєця, Є. М. Лібанової, Б. Д. Гаврилишина, Н. Г. Діденко, Л. С. Вербовської, К. І. Козлова, Г. А. Трунової, А. А. Шуліка, П. І. Шилепницького.

Мета статті (постановка завдання). У даному дослідженні автор має на меті розглянути тристороннє партнерство як взаємодію трьох секторів в державі – бізнесу – «третього сектору» (громадянського суспільства яке об'єдналось у громадські організації), оскільки їх злагоджена взаємодія покликана забезпечити економічне зростання добробуту українців та демократизацію суспільства.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сектор – це сукупність інституційних одиниць, що мають подібні економічні цілі, функції та поведінку. Отже, сектор є сукупністю інституційних одиниць, які мають подібні цілі, функції та джерела фінансування, що обумовлюють їх схожу економічну поведінку.

Для визначення категорії «інститут тристороннього партнерства держави – бізнесу – «третього сектору» насамперед необхідно навести трактування самого поняття інституту, щоб усунути неузгодженість розуміння цієї категорії в суміжних науках у межах реалізації інституціонального підходу та узгодити застосування категоріального апарату, результатом якого стане інтеграція дослідників у цій галузі. При визначенні категорії «інститут» треба відзначити, що він включає в себе категорію інституцій, які пов'язані між собою, і їх роль в житті організованого суспільства досить висока.

Сучасна теорія інновацій в галузі організації інституту тристороннього діалогу значною мірою формується під впливом інституціоналізму. В інституціональній сфері частіше фігурує поняття «інститут» як норма, організація інституції та закріплення звичаїв і порядків у законах і правових нормах, а інституція – встановлення традицій, порядків, заведених у суспільстві як інституційна зміна та функціонування економіки. Тому інституція є джерелом інституційовання, тобто відображає ті механізми, завдяки яким культурні орієнтири трансформуються в соціальну практику та трактуються представниками інституціоналізму як соціально-психологічні феномени. З урахуванням цієї обставини, інститут в демократичному суспільстві – завжди інституція, але не завжди існуюча інституція є офіційним інститутом.

З наведено вище випливає, що інститут тристороннього партнерства – це самоорганізовані в межах чинного законодавства формування представників держави – бізнесу – «третього сектору», які об'єднуються задля вироблення тих концепцій, які в подальшому набудуть форми закону – нормативного документа або звичаю, визначені норми якого будуть дотримуватися всіма учасниками таких відносин.

У науці існує поняття тристороннього діалогу, воно є тотожним партнерству, або його проявом, тобто механізмом. Однак реалізація реформ, в контексті трипартитизму, потребує інноваційних підходів до регулювання ринкових механізмів та економічних процесів, до яких мають бути залучені всі сектори в державі. Передусім йдеться про забезпечення іманентного інноваційного характеру розвитку економіки, підвищення ефективності управління державою, спрямованих на підвищення доходів населення, наповнення сімейних, місцевих та державного бюджетів. Тому одним з механізмів ресурсного забезпечення реалізації загальнонаціональних цілей у соціальній та економічній сферах виступатиме запровадження партнерських відносин держави-бізнесу-«третього сектору» в процесі реалізації стратегії національних проєктів.

Шлях до тристороннього партнерства формувався еволюційно. На початковому етапі науковці сформуливали визначення «соціальне партнерство», яке базується в основному на політичних принципах побудови взаємовідносин між соціальними групами та їх політичними і громадськими організаціями. А соціальний діалог означав паритетну конструктивну співпрацю між

громадянським суспільством (як окремою сферою суспільних відносин, в якій реалізуються приватні інтереси громадян та їхніх груп, що існує паралельно з державою, однак прямо їй не підпорядкована) та державою (як виразником загальносуспільних інтересів). Такий діалог замикається в рамках традиційної форми ведення консультацій, переговорів та інших форм соціально-політичних контактів, що відбуваються між урядом, профспілками та об'єднаннями роботодавців.

Як видно з рис. 1, в основу соціального партнерства закладено відносини, які мають колективний характер, тобто колективний інтерес сторін, пов'язаний з розробкою та реалізацією трудового права та контролем за його дотриманням.

Категорії соціальне партнерство та державно-приватне партнерство виконують обмежене коло функцій і мають на меті вирішення вузьких завдань.

Наступним етапом розвитку, який передував формуванню категорії тристороннє партнерство, стала форма співпраці, що мала назву державно-приватне партнерство (ДПП). Його особливістю є співпраця між державним і приватним партнерами. У більшості випадків ДПП передбачає залучення коштів приватного інвестора з частковою передачею йому права на операційне управління об'єктами інвестицій на обумовлений термін. Характер цієї взаємодії, методи та конкретні форми такої співпраці суттєво відрізняються залежно від національних особливостей ринкових відносин та правових систем.

Державно-приватне партнерство – складний як з організаційної, так і з фінансової та правової точки зору інститут. Він включає в себе багатосторонні домовленості, розподіл ризиків, аналіз комерційних перспектив, індивідуальні схеми фінансування та юридичного втілення.

У переважній більшості реалізації проєктів на умовах ДПП однією із визначальних ознак є те, що зазначений механізм застосовується з метою реалізації масштабних, національних або міжнародних, суспільнозначущих проєктів. Таке партнерство спрямоване на взаємодію між державою та приватним бізнесом, передусім в інфраструктурних галузях, де історично склалися передумови, потреба та можливість для такої співпраці під час реалізації масштабних соціально-економічних завдань.

Законом передбачено, що ДПП здійснюється на основі договору. В рамках державно-приватного партнерства можуть укладатися договори про концесію, спільну діяльність, розподіл продукції, інші договори. Істотні умови договорів, що укладаються в рамках здійснення ДПП, мають відповідати вимогам, встановленим законами України.

Крім того, до визначальних ознак ДПП прийнято відносити виключно конкурентний спосіб вибору приватного партнера. Більше того, успіх реалізації проєкту у формі ДПП напряму залежить від прозорості проведеного конкурсу, оскільки тільки такий спосіб забезпечує вибір найбільш економічно-вигідного проєкту та надійного партнера.

Залишаючись доволі новим явищем, державно-приватне партнерство в Україні має всі шанси стати інституціональним інструментом оновлення спільного

виробництва на підставі об'єднання активів держави з приватного сектору. інвестиційними, управлінськими та іншими ресурсами

Рис. 1. Соціальне партнерство як механізм реалізації регулювання трудового права

Але якісна громадська інфраструктура, яка сприяє розвитку певної території, на якій функціонує окрема територіальна громада потребує залучення всіх інституцій громади – бізнесу – держави, що сприятиме ефективності реалізації таких проектів.

Така співпраця отримала назву «тристороннє партнерство». Однак раніше застосовували її переважно до моделей соціального партнерства, яке припускає тристоронню співпрацю між працівниками, роботодавцями та державою на галузевому, місцевому, регіональному, загальнодержавному рівнях.

Існують напрацювання вчених, що стосуються трипартизму політичного. Особливості процесу політизації трипартизму з боку політичних сил також є актуальними для сучасної української політичної науки та політичної практики. Зростання частки соціального популізму у вимогах та програмах окремих політичних сил спричиняє зростання тиску на дії та позицію сторін соціально-економічного триалогу.

Тристороннє партнерство в розумінні партнерських відносин держави-бізнесу-третього сектору набуває все більшої актуальності та потребує залучення в повному обсязі громадськості та бізнес структур (у вигляді експертного середовища). Тому тристороннє партнерство з суто соціально-політичного переростає у партнерство держави-бізнесу-третього сектору на всіх рівнях державності та громадянського суспільства. Лише така співпраця через налагодження конструктивного діалогу може забезпечити ефективне

реформування економіки, а відтак зробити Україну ефективною.

Принципи, на яких має здійснюватися тристороннє партнерство держави-бізнес-третього сектору полягає у дотриманні конструктивного діалогу. Механізм такого діалогу прописано в нормативно-правових актах та має прояви у вигляді громадських рад, які створені при виконавчих органах, громадських слуханнях, громадській експертизі, висновки та пропозиції яких мають виключно дорадчу функцію для виконавчих органів. Такі нормативно-правові акти покликані визначити порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Наприклад нормативно-правовий акт, виданий Кабінетом Міністрів України, затвердив план дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2014 – 2015 роках (розпорядження від 26 листопада 2014 р. № 1176) та став результатом співпраці держави-бізнесу-третього сектору. План дій передбачає реалізацію заходів за п'ятьма напрямками. Заходи, визначені планом дій, реалізовуватимуться у партнерстві з органами виконавчої влади (держави), інститутами громадянського суспільства («третій сектор»), міжнародними організаціями та залученням бізнес структур (бізнесу).

Як бачимо, у такому діалозі партнерства на сьогодні і держава розуміє, що узгоджені її дії будуть мати прояв у законодавчих актах, які мають виконуватись всіма учасниками партнерства. Своєю

чергою, пропозиції нормативні «третій обов'язок оскільки виконані або дос

Рис.

у діалогу і максималі відповідал відносин, економіки Пер відносин сьогодні відносин. елементи. обов'язків створення держави зменшуват «третього

чергою, бізнес як партнер розуміє, що надавши пропозиції, які були враховані при прийнятті нормативних актів державою, мають виконувати, а «третій сектор» розуміє, що на нього покладено обов'язок контролю за дотриманням домовленостей, оскільки контроль дає розуміння як відбувається виконання і чи не потрібно ще щось доопрацювати, аби досягти розвитку економіки, зростання добробуту

всього населення. Тобто, створюється ситуація коли є багаті, але немає бідних; торжествує соціальна справедливість; дотримується симбіоз з біосферою. Таке партнерство є невід'ємним, систематично відпрацьованим, принциповим стимулятором реалізації проектів розвитку територій (сід, міст, областей, країни).

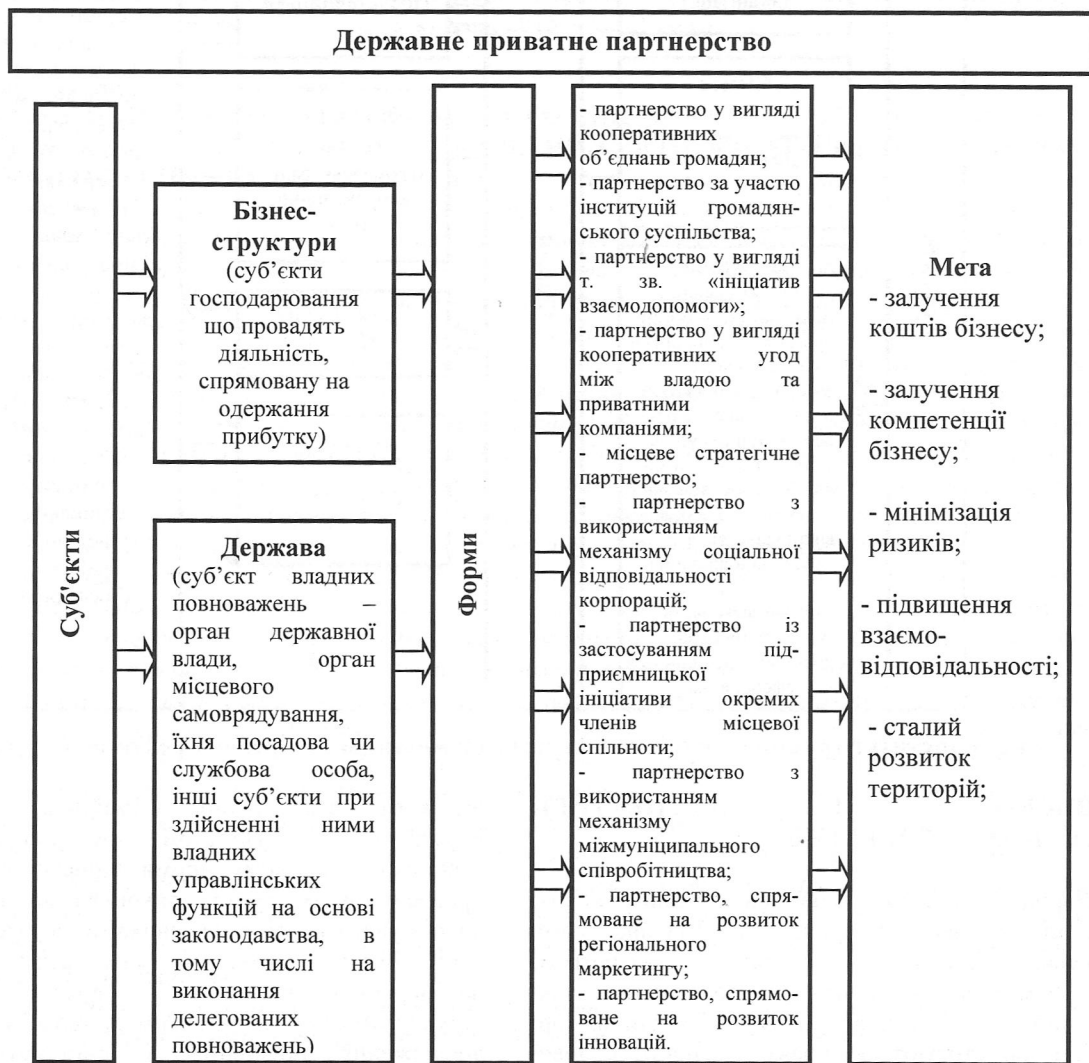

Рис. 2. Державне приватне партнерство як механізм реалізації інноваційно-інвестиційних програм

У цьому сенсі забезпечення конструктивного діалогу між всіма інституціями в державі дасть максимальну домовленість, де зросте взаємна довіра та відповідальність між усіма учасниками ринкових відносин, без якої не можливі тотальні трансформації економіки та України загалом.

Перехід на нову парадигму, де б всі учасники відносин отримували вигоду від участі в них, є на сьогоднішній швидше необхідністю, тобто еволюцією відносин. Для реалізації такої парадигми потрібні два елементи. Перший – універсальна декларація обов'язків учасників відносин, що спрямовані на створення ефективного суспільства, оскільки вплив держави на процеси регулювання економікою має зменшуватись. Другий – відносини держави-бізнесу-«третього сектору» мають переходити в площину

співпраці, оскільки сьогодення потребує стосунків побудованих не лише на конкуренції.

Виведення такої парадигми та підґрунтя її реалізації, має під собою реальні докази, ними є події що відбувались на Майдані, коли без жодних вказівок люди самоорганізовувалися у об'єднання, які надавали різноманітні послуги: медичні, релігійні, психологічні, освітні. В зазначених стосунках не було конкуренції. Об'єднання були створені не за наказом уряду, а через почуття обов'язку перед своїми співгромадянами та країною.

Ще одним доказом відповідальної самоорганізації, в основі якої відсутня конкуренція – добровольці, які вирішили піти в АТО та добровольці-волонтери, що ризикують своїм життям допомагають воїнам в АТО без жодних вказівок.

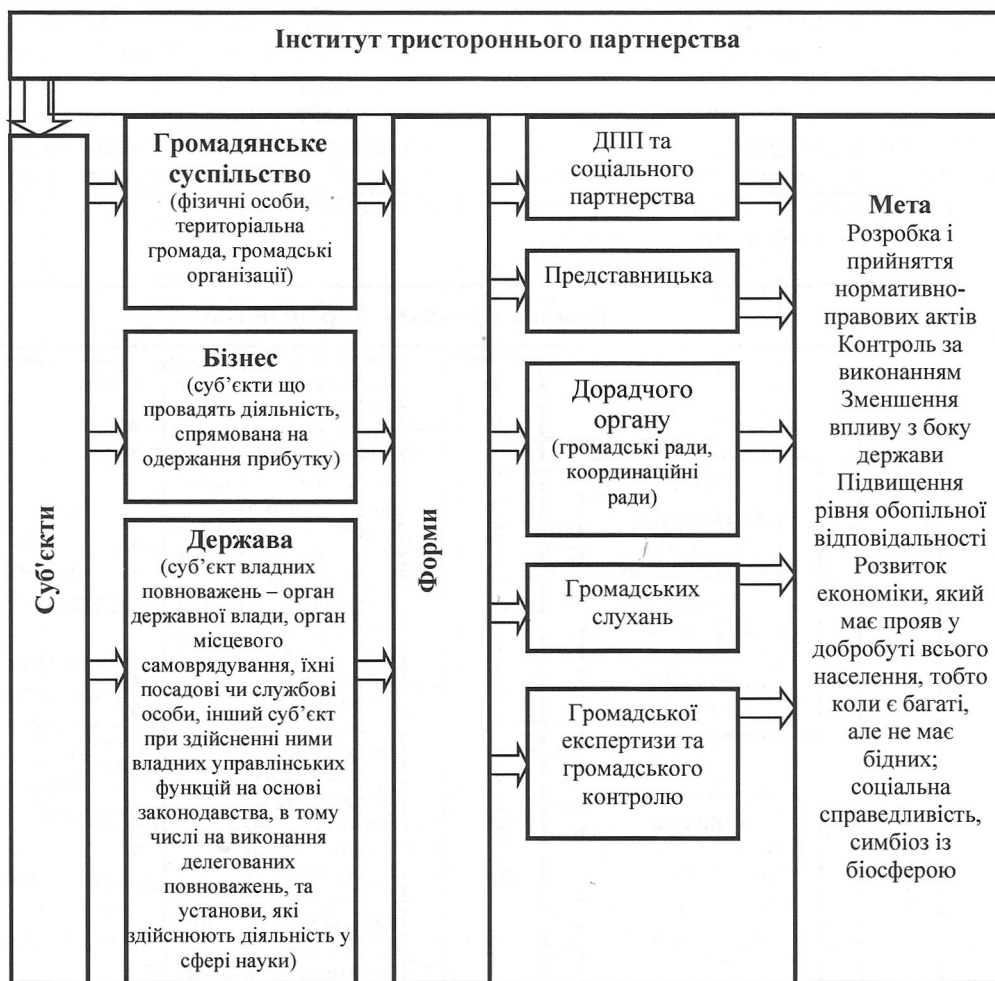

Рис. 3. Інститут тристороннього партнерства як механізм створення ефективного суспільства

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Народ України вже почав діяти згідно з новою парадигмою, за якою повинна жити Україна. Тому партнерські відносини держави-бізнесу-«третього сектору» мають розробити і затвердити такі нормативно-правові акти, які б врегулювали прозорі відносини що стосуються: права власності; судової системи; податкової системи та адміністрування податків; діяльності господарюючих суб'єктів монополістів та природних монополістів зокрема; бережливого використання надрів; наповнення

бюджетів всіх рівнів (сімейних, місцевих та державного). Результатом має стати ефективне суспільство, в якому норми записані в нормативно-правових актах, будуть виконуватись та безумовно дотримуватись всіма учасниками держави. Оскільки вони будуть узгоджені між всіма учасниками партнерських відносин і державою і бізнес-структурами і громадянським суспільством. Подальше дослідження полягають у систематизації форм партнерських відносин та вироблення ефективних механізмів партнерства, що призведуть до підвищення ефективності держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврилишин Б. Д. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доп. [Текст] / Б. Гаврилишин. – К.: Пульсарі. – 2013. – 248 с.
2. Шуліка А. А. Трипартизм як інститут політичної системи сучасної України: дис. канд. наук / А. А. Шуліка – Дніпропетровськ. – 2010. – 186 с.
3. Сало І. С. Феномен неокорпоративізму: європейські реалії та тенденції інституціонування в Україні / І. С. Сало, О. О. Даниляк, Т. В. Джига. – К.: НІСД, 2010. – 48 с.
4. Поняття економічної моделі. Види економічних моделей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uchebniks.net/book/168-mikroekonomika-navchalnij-posibnik-bazilinska-oya/7-2-ponyattya-ekonomichnoyi-modeli-vidi-ekonomichnix-modelej.html>.
5. Слюсаренко В. Є. Економічна самоорганізація територіальних громад / В. Є. Слюсаренко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»: зб. наук. пр. / Ред. кол.: Черничко Т. В. (гол. ред.) та ін. – Мукачево: Вид-во «Карпатська вежа», 2014. – Випуск 1 (1). – С. 82-86.

6. С. громадський
Механізми
досліджень;
7. С. –третього
8. С. розвитку ре
умовних гло
практичної і

Слус
РАЗВ
ПАРТНЕРС
ЕФЕКТИВ
Актус
турбулентні
державство
в функції ш
шого. Поєд
которые бу
показателям
спиродничес
научная абст
формам фун
существующі
спиродничес
на развитие
тристоронн
партнерства
украинскую э
тристоронн
тристоронн
нашмодельств
при построєн
третьим сек
общества. Пе
разработка э
значение стан
приведены кон
Ключев
сектор», соци

Slyusare
EVOLU
INSTITUTE B
The rele
associated with
business - civil
these sectors. T
effectiveness of
the economy. S
such cooperatio
scientific abstra
sectors in the co
the tripartite pa
between the tota
are the results o
partnership betw
for the developm
in the state, with
tripartite dialogu

6. Слюсаренко В. Є. Формування механізму трьохстороннього партнерства держави, бізнесу та громадських інституцій / В. Є. Слюсаренко // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Механізми ефективного розвитку прикордонних територій: [зб. наук. пр.]. – НАН України. Ін-т регіональних досліджень; ред. кол.: В. С. Кравців (відп. ред.). – Львів, 2014. – Вип. 1 (105). – С. 141-149.

7. Слюсаренко В. Є. Теоретичні основи розвитку інституту тристороннього партнерства держави – бізнесу – «третього сектору» / Вісник ДонНУ: Серія В «Економіка і право». – Випуск 2015/1. – С. 328-332.

8. Слюсаренко В.Є. Функціонування інституту територіальних громад як механізм активізації ефективного розвитку регіонів України / В. Є. Слюсаренко / Удосконалення обліку, аналізу, аудиту, і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів світової економіки: збірник тез доповідей другої міжнародної науково-практичної конференції, 21-22 квітня 2015 р.– Ужгород, 2015. – С. 214-216.

Слюсаренко Вікторія Євгенівна

РАЗВИТИЕ ПОНЯТИЙНО-КАТЕГОРИАЛЬНОГО АППАРАТА ИНСТИТУТА ТРЕХСТОРОННЕГО ПАРТНЕРСТВА ГОСУДАРСТВО - БИЗНЕС - «ТРЕТИЙ СЕКТОР» И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА РАЗВИТИЕ ЭФФЕКТИВНОГО ОБЩЕСТВА

Актуальность данной статьи обусловлена тем, что государство не справляется с высокой турбулентностью событий, связанных с тотальными изменениями во всех сферах общества. А поскольку государство разделено на три сектора: государственный - бизнес - гражданское общество (третий сектор), то функции именно государства входит наладить между указанными секторами эффективное сотрудничество и диалог. Поэтому государство должно осуществлять поиск таких форм функционирования между секторами, которые будут влиять на эффективность развития общества и на экономический рост населения, индикаторами которого являются стабильное воспроизведение экономики. Но поскольку формы и методы сотрудничества меняются, то и меняется категориальный аппарат, который обуславливает такое сотрудничество. Автором используются такие методы исследования как анализ и синтез, индукция и дедукция, научная абстракция, исторический метод. Поэтому целью статьи является системный подход к существующим формам функционирования сотрудничества и вывода эффективных форм сотрудничества. Освещение существующих сроков то есть категорий используемых для описания системы функционирования и сотрудничества трех секторов в государстве. Исследовано понятийно-категориальный аппарат и его влияние на развитие социально-экономических отношений. Результатом исследования являются: углубление сути трехстороннего партнерства государства - бизнеса - «третьего сектора», и описание актуальности такого партнерства в период тотального реформирования экономики и имплементации лучших мировых стандартов в украинскую экономику. Новизна заключается в том, что автор статьи обосновал этапы эволюции категории трехстороннего партнерства государства - бизнеса - «третьего сектора». Автор высветил значимость трехстороннего партнерства для развития эффективного общества на Украине, а также механизмы взаимодействия трех секторов в государстве, с помощью которых можно достичь положительного результата при построении эффективного украинского общества. Трехсторонний диалог между государством - бизнесом - «третьим сектором» на паритетных началах является залогом эффективного реформирования украинского общества. Перспективы дальнейших исследований состоят в систематизации форм партнёрских отношений и разработка эффективных механизмов, что приведёт к повышению эффективности государства. Практическое значение статьи заключается в том, что автором исследованы перспективы трехстороннего сотрудничества и приведены конкретные примеры ее эффективности.

Ключевые слова: *трехстороннее партнерство государства - бизнеса - «третьего сектора»; «третий сектор», социальное партнерство, государственное-частное партнерство, эффективное общество.*

Slyusarenko V.

EVOLUTION OF CONCEPTUAL-CATEGORICAL APPARATUS OF TRIPARTITE PARTNERSHIP INSTITUTE BETWEEN GOVERNMENT BUSINESS AND THE THIRD SECTOR

The relevance of this article is determined by the fact that the state cannot cope with high turbulence of events associated with pervasive changes in all spheres of our society. And because the state is divided into three sectors state - business - civil society (third sector), the function of the state is to establish effective cooperation and dialogue between these sectors. Therefore, the state should search for such forms of operation between sectors, which will affect the effectiveness of social development and economic growth of the population, which are indicators of stable reproduction of the economy. Since the forms and methods of cooperation change, and then change the categorical apparatus that makes such cooperation. The author used the following research methods as analysis and synthesis, induction and deduction, the scientific abstractions, historical method. The aim of the article is to study existing forms of cooperation between the three sectors in the country and its impact on the development of social and economic relations. The deepening of the essence of the tripartite partnership between the state-business- "third sector", a description of the relevance of such a partnership between the total reform of the economy and implementation of the best international standards in the Ukrainian economy are the results of the study. The novelty lies in the justification of the stages of evolution of the category of the tripartite partnership between the state-business- "third sector". The author has highlighted the importance of tripartite partnership for the development of an efficient society in Ukraine, as well as the mechanisms of interaction between the three sectors in the state, with which it is possible to achieve a positive result in the construction of effective Ukrainian society. The tripartite dialogue between the State- business- "third sector" on an equal footing is the key to effective reform of the

Ukrainian society. The practical significance of the article is to study the prospects for trilateral cooperation and substantiate specific examples of its effectiveness. Prospects for future research is to systematize forms of partnerships and the development of effective partnership arrangements that will lead to an increase in the efficiency of the state.

Keywords: three-way partnership of government - business - the "third sector"; "Third Sector", social partnership, public private partnership, effective society.

Одержано 04.11.2015 р.

УДК 330. 338.001.36

Феєр Оксана Валеріївна

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами Мукачівський державний університет

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

У статті визначено, що модернізація є елементом глобалізації і спрямована на забезпечення якісних змін у суспільстві і його структурі та осучаснення всіх сфер економічної системи, шляхом реалізації нових цілей і стратегій. Основними вимогами сьогодення, що висувуються перед державою, в процесі інтеграції до європейського економічного простору, є здійснення ефективних структурних перетворень, зокрема модернізації. Метою статті є обґрунтування необхідності запровадження модернізаційних змін в країні, дослідження еволюції теорії модернізації, аналіз існуючих підходів розуміння поняття «модернізація». У статті використовувались такі методи наукового дослідження: ретроспективний, групування та узагальнення системного аналізу, синтезу та порівняння. Теоретичну і методологічну основу наукового пошуку складають праці вітчизняних та закордонних вчених з питань модернізації. Встановлено, що розвиток модернізації відбувався в чотири етапи (XVI ст. дотепер): рання індустріальна (мануфактурна) модернізація, індустріальна модернізація, пізня індустріальна модернізація, постіндустріальна модернізація. Безпосередньо теорія модернізації була сформована в сер. ХХ ст. і вже пройшла кілька етапів еволюції. На основі проведеного дослідження визначено основні підходи до розуміння модернізації: процес переходу від традиційності до сучасності; процес пов'язаний з впровадження результатів науково-технічного прогресу з метою вдосконалення виробництва та підвищення конкурентоспроможності товару, підприємства, країни; стратегічний напрям розвитку країни шляхом здійснення перетворень у всіх сферах з метою підвищення добробуту всіх учасників суспільства. За результатами проведеного дослідження визначено, що: модернізація – це процес, який передбачає одночасні якісні зміни на всіх рівнях за всіма напрямками і впливає на всіх учасників суспільства; модернізація неможлива без впровадження інновацій, але з врахуванням історичних та національних особливостей країни; модернізація передбачає вдосконалення соціальної, економічної, політичної, культурної, екологічної складових з метою сталого розвитку; модернізація передбачає використання ефективних систем управління. Наукова новизна дослідження полягає у формуванні власного визначення поняття модернізації – комплексний процес синхронних, якісних, інноваційних перетворень на всіх рівнях, за всіма напрямками, шляхом використання ефективних інструментів управління, спрямований на забезпечення благополуччя всіх учасників суспільства та сталого розвитку. Оскільки модернізація є багатогранним і дискусійним явищем, актуальним є проведення подальшого дослідження з даної проблематики.

Ключові слова: модернізація, етапи розвитку модернізації, теорія модернізації, еволюція, структурні перетворення

ВСТУП

Постановка проблеми. Модернізація як елемент глобалізації, спрямована на забезпечення якісних змін у суспільстві і його структурі та осучаснення всіх сфер економічної системи, шляхом реалізації нових цілей і стратегій. Процес всеохоплюючої глобалізації, зовнішні та внутрішні виклики ставлять перед країною зовсім не нові завдання – проведення ефективних (поступових або кардинальних) перетворень в українському суспільстві, які найчастіше розглядаються як модернізація. Минуло вже 24 роки незалежності нашої

держави, а сказати, що ми змогли досягти реальних змін, складно. Саме тому особлива увага вітчизняних науковців приділяється дослідженням питань модернізації і робить дану тему актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній економічній науці проведено багато досліджень стосовно проблематики модернізації. Серед іноземних авторів можна виділити Штомпка П., Росту В., Блек С., Тенніс Ф. До вітчизняних дослідників, які займаються дослідженням сутності та значення модернізації належать: Амосов О., Бураковський І., Валінкевич Н., Качала Т., Коліушко І., Мамалуй О., Матковський П., Михальченко М.